

SPANYOL

Újfent díjakkal, díjakról szólva indíthatjuk az új esztendőt, egyik valóban megérdemelt, másik épp ellenkezőleg, botrányt kavar és aláassa saját hitelességét. A hispán világ legnagyobb irodalmi elismerését az elmúlt év decemberében a mexikói José Emilio PACHECO kapta, amelynek köszönhetően műveit újra kiadják és várhatóan még több nyelvre fordítják majd. A hetvenéves szerző nem ismeretlen nemzetközi szinten sem, majd minden műfajban alkotott, verset, regényt, novellát, esszét, publicisztikát ír, és emellett Tennessee Williamset, Samuel Beckettet, T. S. Eliotot is fordított. Elbeszélőként Juan José Arreola és Juan Rulfo hagyományának méltó folytatója, Carlos Fuentes egyenrangú kortársa. Szarkasztikus nyelvi leleményeivel, állandó (ön)reflexióival a modern társadalmi jelenségek és az emberi lét örök problémáit feszegeti, új formákkal, metafiktív megoldásokkal állandóan megkérdőjelez mindent maga körül. Költőként pedig Octavio Paz nyomdokain a temporalitás problematikája foglalkoztatja leginkább, verseiben a pillanatnyi múltkonysága és az örökkévaló elérhetetlensége feszül egymásnak. Magyarul a *Harc a párduccal. Modern mexikói elbeszélések* (Nagyvilág, 2003) című kötetben találjuk egyik elbeszélését *Barbár ünnep* címmel, Scholz László fordításában.

Chilében a Gabriela Mistral-díjat a szintén Cervantes-díjas Gonzalo ROJAS vehette át néhány hete a chilei elnök aszszonytól. A kilencvenhárom éves, ámde lélekben örökké fiatal Rojas a szürrealista Mandrágora-csoport tagjaként indult, majd később baloldali társadalmi-politikai elkötelezettségét is nyilvánvalóvá tette az ún. aktív költészet gyakorlójaként, ahol minden hiperaktívan él, pezseg, nyüzsög. Majdnem hatvan kötete jelent meg, állandóan javítja, újraírja műveit, aminek következtében töröl minden kronológiát, szövegei folytonos mozgásban, szüntelen metamorfózisban mindig nyitva maradnak és az örök szimultaneitás letéteményesei.

A mérleg másik oldalán említhetjük azonban a nemzetközi hírű művész Fernando BOTERO nevét viselő képzőművészeti díjat, amelynek hitelét maga a névadó vonta kétségbe. Az ironikus, eltúlzott alakjairól ismert kolumbiai festő és szobrász szerint a zsűri siralmas alkotásokat jutalmazott, aminek következtében azonnal fel is függesztették a díj további odaítélését.

Hogy a már befutott díjazottak mellett a fiatalabbakról is szölgünk, a párizsi Latin-Amerika Központban 2009-ben a Juan Rulfóról elnevezett spanyol nyelvű nemzetközi kispörzaversenyen Mariano PEREYRA ESTEBAN és Adolfo ARIZA NAVARRO nyertek. Az argentin Pereyra Estebant több mint 4700 novella közül emelték ki. *El metro llano* (*Egyméteres síkfutás*) című elbeszélésében egy életunt sportújságíró történetét meséli el, aki megfáradtsága ellenére újra részt vesz egy atlétikai bajnokságon, ahol azonban felborulnak a szabályok: a vesztes fog nyerni. Az eleinte egyszerű tréfaként induló verseny fékevesztett örületbe torkollik. A kisregény kategóriában több mint 500 mű közül a kolumbiai Ariza Navarro *Mañana, cuando encuentren mi cadáver* (*Holnap, amint megtalálják a holttestemet*) című írását ítélték a legjobbnak. Egy lebénult ember sorsát látatja, aki fásult cinizmussal szemléli a körülötte levőket, feleségét és anyját, akiktől teljes függőségben él. A fizikai korlátok, a haszontalanság tudata lelki fájdalmakat eredményeznek, olyan életet, amelynek a perspektíva nélküli országban egyedül az erőszak és a halál vethet véget.

Az évfordulók jegyében három új kötet bemutatójával méltón zárták a tavalyi Onetti-évet Montevideóban. Az uruguayi Juan Carlos ONETTI, a latin-amerikai új próza klasszikusa és szintén Cervantes-díjas szerző születésének századik évében számos előadás, konferencia, kiállítás után megjelent összes novelláinak gyűjteménye, amely eddig nem publikált darabokat is közread. Emellett Hugo Verani új Onetti-monográfiája és egy olyan antológia látott napvilágot, amelyben a szerzőket Onetti művei inspirálták (például *A megvalósult álmom* [1951], vagy a *Juntacadáveres* [Hullagyűjtő, 1964]), mintegy jelezvén a szándékot, hogy érdemes a nemzedékek közötti határt eltörölni és a folytonosságot biztosítani. Onetti világát az irodalomtörténetek az egzisztencialista szerzők között tárgyalják, pesszimizmusa sodródó élelutakat reflektál, kiüresedett hősei a nagyvárosi magány, a sívár hétköznapok, a társadalom kudarcra ítélt számkivetettjei. A fiktív Santa María városa több művének is helyszíne, amely szükségszerűen determinálja a hősök és értékek széthullását, a végletekig nihilista alaptórust. A város mítoszát a *Rövid az élet* (1950) című regényben teremti meg és az Ezra Poundot idéző *Dejemos hablar el viento* (*Hadd beszéljen a szél*, 1979) címűben a település felégetésével és a főszereplő (ön)gyilkosságával zárja le végérvényesen. A sajátos elbeszélői hang, amely elsőre a spontán széttörézettség benyomását kelti, igazi kihívás az értő olvasó számára. Technikai megoldásai (fikciós rétegek sokszorozása, figurák állandó megkettőzése, játék térrel és idővel, önreflexív mechanizmusok) nagyon is tudatos megszerkesztettségről árulkodnak. Onetti művészete a legnagyobb prózaújíttók sorába illeszkedik, Faulkner, Joyce, Kafka hatottak rá. Válogatott művei immár magyarul is olvashatók négy kötetben, az Európa Kiadó gondozásában.

(Menczel Gabriella)

Nők

A régi nő fétis,
az új nő aktuális,
a kiszemelt rivális,
a többi még bakfis.

SASSA

Minden nőnek vannak álmái.

A férfiaknak is.

Kinek a szőke, kinek a barna.

Akinek a barna; annak is inkább a szőke.

Minden nőnek vannak álmái
(sláger, féláron)

Miután a hajszín fölkelte a figyelmét,
gondoskodni kell a megtartásról.
Minden nap egy csata: a megtartásért.

A szépség olyan hatalmat ad,
ami előtt térdet hajt minden férfi.

De neki több kell.

Lassúpussz szívkirálynő,
könnyelmű megfejtés.

SASSA

Nem biztos, hogy eljön a rendezvényre,
dolgozik.

Képviselnem kell a családot.

Mert én már a családukhhoz tartozom.

Mani-pulzálható vagyok. Tudja.

Árnyalatnyi különbséget vázol
királyné és királynő között.

Persze övé a trón.

Könnyebb, míg arctalanok az örökösök.

Manipulátor

Nyolc hónapig struccpolitizáltunk.
Úgy véltem, a mamájával lakik.
Nem kérdezhettem.

Aztán kiderült, hogy kételtű.

A mama az aduász,
a mamájával is...

Jobb lesz, ha ezentúl vakon hiszek neki,
fehérbot nélkül.

Politikus struccok

Reprezentálni kell.

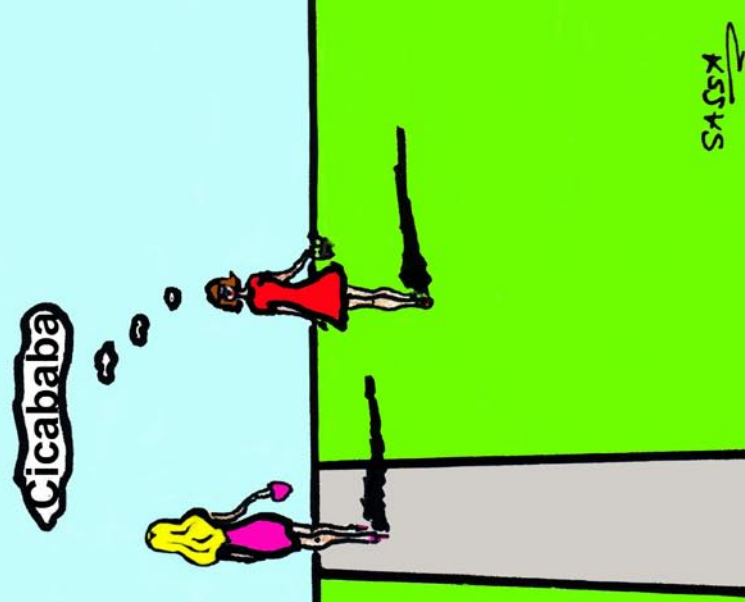
**Egyedül megyek
a világ szeme elé
mindig egyedül megyek.**

Cipőm sarkai kopognak az aszfalton.

**Megyek gardedame
és fegyverhordozó nélkül,
én, világ prédája, Cicababa,
nagyszájú, szőke guminő,
a ciklon, letarolt mandulákkal,
a másik oldalra állni,
a hallgatók közé,
tudatosítani, hogy
elnyomásban élek
és egyedül vagyok.**

**Megyek árván,
árvalányhajammal,
középszarul, de büszkén.**

**Talán ő is ott lesz
és... belehal(l)hatok.**

Utálnak a nők.

**Fellöknek
az utcán, a bárban
a pályaudvaron.**

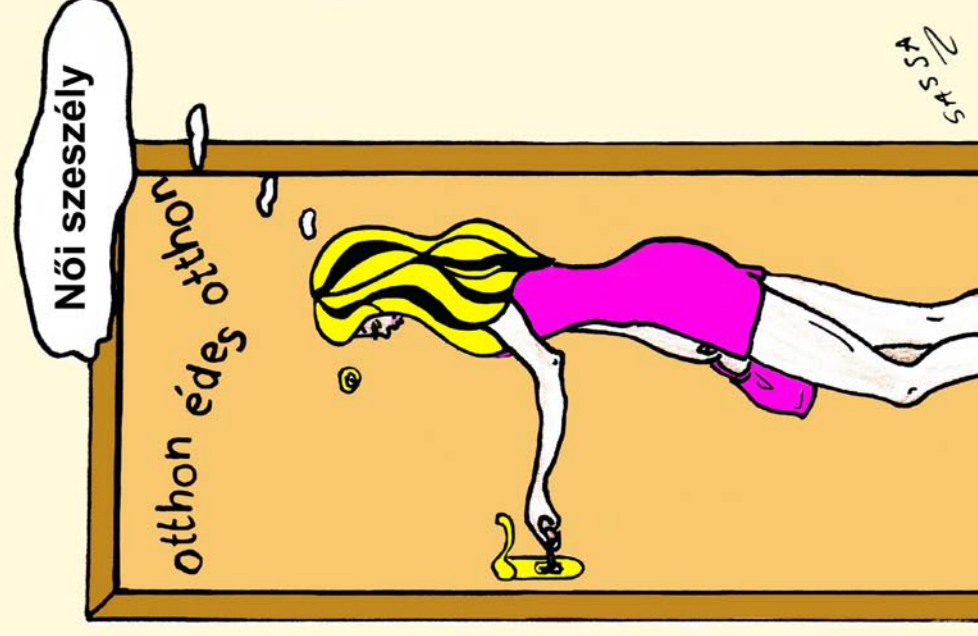
**Sanda pillantások
találkoznak tekintetemmel.**

**Végignéznek ábrázatomon,
levonják a konzekvenciát.
Vetélytárs.**

**Meilbevetéses, faroslemezes,
babafajta szőke, nem pipi.**

**Vigasztal, hogy nemcsak engem utálnak.
Legalább ebben nem vagyok egyedül.**

**Velük ellentétben
csak a férfiakban bízhatok?**

Kiürült a hűtő, több nap, mint kolbász.

Elfogyott a kása a mesefazékból,
a cukros sütemény, a habcsók
Misi Mókus örökké termő fájáról,
az eper, a pezsgő, a földimogyoró,
a keserű csoki, a méz, a kesudió,
a jégkrém, amit hoztál, madártej,
lejárta a szomorú Celine Dion cédé,
soha nem hallgattam, elhiheted.

Hiánypótlás

Bridget Jones énekel, All By Myself,
jöhet Mignon,
cukormázás mesketéivel.

